

Asia: VN/15033/2019-LVM-157

Luonnos valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenteen automaatiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Varustamot ry (SV) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto liikenteen automaation periaatepäätökseen liittyen.

Hallitusti toteutetulla automaation kehittymisellä voidaan parantaa liikenteen ympäristötehokkuutta, edistää liikennejärjestelmän toimivuutta ja lisätä liikenteen turvallisuutta. Lausuttavana oleva periaatepäätös tunnistaa nämä mahdollisuudet ja esittää laajan toimenpidevalikoiman hyötyjen saavuttamiseksi. Kokonaisuutena Valtioneuvoston periaatepäätös liikenteen automaation edistämisestä on sisällöllisesti kattava ja oikeansuuntainen.

SV on tarkastellut periaatepäätöstä pääasiassa merenkulun automaation näkökulmasta kiinnittäen samalla huomiota erityisesti horisontaalisiin tavoitteisiin.

1. Ihmiskeskeinen kehittäminen

SV pitää myönteisenä sitä, että periaatepäätöksessä on nostettu yhdeksi poikkileikkaavaksi tavoitteeksi kehityksen ihmiskeskeisyys. Teknologia ja automaatio kehittyvät kiihtyvällä vauhdilla, mutta on silti perusteltua uskoa ihmisen olevan merkityksellisessä roolissa vielä pitkän aikaa. Ihmiskeskeisyyden esiin nostaminen luo arvopohjaa, mutta myös muistuttaa ihmisen ja koneen vuorovaikutusrajapinnan huomioimisesta järjestelmien kehittämisessä.

Merenkulun automaation ensisijaisena tavoitteena ei ole miehistön poistaminen aluksesta vaan teknologian mahdollisuuksien laaja hyödyntäminen

meriliikenteen turvallisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi. Tämän vuoksi pidämme erittäin tärkeänä periaatepäätöksen ihmiskeskeistä kehitystä.

2. Tiedonvaihdon tehostaminen

Periaatepäätöksessä nousee selkeästi esille tahtotila tiedonvaihdon merkittävään lisäämiseen. SV kannattaa tavoitetta sillä riittävän kattava ja luotettavasti toimiva tiedonvaihto luo pohjaa automaation etenemiselle.

SV haluaa kuitenkin korostaa sitä, että mikäli lainsäädännöllä asetetaan velvoitteita tietojen jakamiselle, tulee siinä yhteydessä arvioida huolellisesti tiedon luonne ja merkitys yrityksen kilpailutekijänä. Lisäksi etenkin tiedonvaihdon infrastruktuurien ja menetelmien rakentumisen alkuvaiheessa on tarpeen arvioida tietosisällön avoimuuden tarjoama potentiaali suhteessa sen siirtämisen ja jakamisen kustannuksiin.

Sääntely on yksi työkalu tiedonvaihdon lisäämiselle, mutta SV:n näkemyksen mukaan tietoon ja sen hallintaan liittyy erityisesti myös datatalouden kehittäminen. Periaatepäätöksessä linkkiä automaation ja datatalouden yhteiskehittämisestä ei kuitenkaan tunnisteta. Tekstissä on mukana Fintraffic Oy:n roolin edelleen vahvistaminen, mutta mielestämme kyse on laajemmasta, mm. uusia liiketoimintamalleja sisältävästä asiasta. Tällä perusteella ehdotamme aiheen lisäämistä lyhyen kirjauksen muodossa sopivaan kohtaan periaatepäätöstä.

3. Säädoskehittämisen uudistuminen

SV kannattaa ja pitää erittäin tervetulleena periaatepäätöksessä kuvattua tarvetta säädoskehityksen uudistamiselle. Yksityiskohtainen ja tekninen sääntely ei palvele automaation kehitystä, vaan sääntelyn tulee olla tavoitepohjaista ja teknologianeutraalia, kuten periaatepäätös toteaa.

SV pitää erittäin hyvänä sitä, että periaatepäätöksen toimenpiteissä mainitaan useammassakin kohtaa kansainvälinen vaikuttaminen. Merenkulku on globaali toimiala, joten globaalilla tasolla toteutettava sääntely ja standardointi ovat vaatimuksena alan automaation laajamittaiselle kehittymiselle. Tämä edellyttää hallinnoltamme panostusta systemaattiseen ja pitkäjänteiseen vaikuttamiseen kansainvälisissä järjestöissä. Tämän vaikuttamistyön perustana tulee jatkossakin olla avoin ja riittävän laaja vuoropuhelu sidosryhmien kanssa.

4. Kokeilujen ja testaamisen lisääminen

SV kannattaa periaatepäätökseen kirjattuja tavoitteita, joiden mukaan liikenteen automaation kehitystä viedään eteenpäin kokeilujen kautta. Toimenpiteisiin on otettu mukaan tuki haastavien liikennöintiolosuhteiden testauksille. Pidämme tätä hyvänä, sillä merenkulun automaatoratkaisujen toimivuudesta esim. talvimerenkullisissa olosuhteissa on tarpeen saada kokemuksia.

Liikennejärjestelmä koostuu eri liikennemuodoista ja niitä yhdistävistä solmupisteistä. Mielestämme periaatepäätöksestä uupuu näkemys liikennejärjestelmätasoisista kokeiluista ja kehittämisestä. Kunkin liikenne- ja väylämuodon tulee toki toteuttaa sille tarpeelliset tutkimus- ja kehitystoimet, mutta vaikuttavuudeltaan merkityksellisintä ovat logistisen verkoston tasolla tapahtuvat kokeilut, innovaatiot ja niiden aikaansaamat systeemitason muutokset.

5. Osaamisen kehittäminen

SV pitää positiivisena sitä, että periaatepäätös sisältää linjauksia osaamisen ja ammattipätevyyksien kehittämiseen. Merenkulussa, niin kuin muissakin liikennemuodoissa, automaatio muuttaa tapa tehdä työtä. Siirtyminen operoinnista monitorointiin synnyttää tarpeen ymmärtää järjestelmien toimintaperiaatteita. Tämä on ehdoton edellytys sille, että askeltaen kehittyvä merenkulun automaatio etenee ihmiskeskeisesti ja turvallisuuden eri osa-alueiden kannalta hallitusti.

Ammattipätevyyksien uudistaminen kehityksen tahdissa on haasteellista. SV kannattaa periaatepäätökseen tehtyä kirjausta systemaattisen selvitystyön aloittamista. Vaikutusten aikaansaamiseksi haluamme lisäksi korostaa, että pelkkä selvittäminen ei riitä vaan työssä tunnistetut keinot tulee toimeenpanna ripeästi. Periaatepäätökseen tulisi mielestämme lisätä tahtotila sille, että Suomeen syntyy toimiva menettely, jonka myötä koulutuksen ja osaamisen uudistaminen saadaan tulevaisuudessa vastaamaan nykyistä joustavammin muuttuvan työelämän tarpeisiin.

Hartonen Sinikka
Suomen Varustamot ry